

Türkiye'nin İlk Kuş Genetik Barkodlama Çalışması

Türkiye'nin İlk Kuş Genetik Barkodlama Çalışması, Aras Nehri Kuş Cenneti'nde Bilime Yeni Genetik Formlar Keşfetti.

Kuzeydoğu Anadolu'yu da içine alan Kafkaslar endemik kuş alanı, kuşlar için dünyadaki en önemli bölgelerden biridir ve ülkemizdeki kuş türlerinin %75'i burada kaydedilmiştir. Boğaziçi Üniversitesi Çevre Bilimleri Enstitüsü'nden Doç. Dr. Raşit Bilgin, Kafkas Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Mehmet Ali Kırpık, Utah Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Çağan Şekercioğlu ve Iğdır Orman Şu İşleri İl Müdürü Mete Türkoğlu'nun işbirliği ve Orman Şu İşleri Bakanlığı Doğa Koruma Millî Parklar Genel Müdürlüğü'nün izniyle yapılan Türkiye'nin ilk kuş genetik (DNA) barkodlama araştırması, Kafkaslar endemik kuş alanı içerisinde yer alan ve 264 kuş türüyle Doğu Anadolu'nun en zengini olan Aras Nehri Kuş Cenneti'nde gerçekleştirildi. Makale PLOS One bilimsel dergisinde yayınlandı: <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0154454> Etrafı kurak bozkırla çevrili bir vaha olan ve Kars-Iğdır sınırında yer alan Aras Nehri Kuş Cenneti, Avrupa ve Sibirya'dan Ortadoğu ve Afrika'nın zorlu coğrafyalarına gidip gelen milyonlarca kuş için bu göç koridoru üzerindeki en hayati konaklama, beslenme, üreme ve kışlama alanlarından. Kuşlara zarar vermeden yapılan Türkiye'nin ilk kuş genetik barkodlama çalışmasında, bilimsel literatürde olmayan yeni kuş genetik barkodları keşfedildi. Bu da, Aras Nehri Kuş Cenneti'nin sadece yüzlerce kuş türüyle değil, bu kuş türlerinin genetik çeşitliliği açısından da dünya çapında önemli bir sulak alan olduğunu gösterdi. Çalışma ile ilgili olarak Utah Üniversitesi öğretim üyesi ve KuzeyDoğa Derneği başkanı Doç. Dr. Çağan Şekercioğlu şunları söyledi: "DNA Barkodlamada, türlerin genetik olarak başka türlerden ayrılmasına olanak sağlayan barkodlar (değişken ve kısa genetik bölgeler) kullanılmaktadır. Bu çalışma ile, incelediğimiz 33 kuş türünün 26'sından daha önce görülmemiş yeni genetik barkodlar elde ettik. 12 kuş türünde

ise bilime yeni 18 genetik haplotip keşfettik. Yapılan çalışma ile elde edilen DNA barkod verilerini dünyanın farklı bölgelerinden elde edilmiş olan veriler ile karşılaştırdığımızda, Türkiye'deki kuşların genetik olarak kuzeybatı Palearktik (Doğu Avrupa-Batı Rusya-Orta Asya) bölgesinde yaşayan kuşlara daha fazla benzediğini gördük. İncelediğimiz 33 kuş türünün %79'unda bilime yeni genetik barkodlar keşfetmemiz, Kars-Iğdır sınırındaki Aras Nehri Kuş Cenneti'nin biyolojik ve genetik çeşitlilik açısından dünya çapındaki önemini bir kez daha gösterdi. Burada, halen genetik olarak inceleyemediğimiz 230'dan fazla kuş türü daha var. Çalışmalarımıza destek bulabilirsek, yüzlerce yeni genetik barkod ve belki de bilime yeni kuş türleri keşfedebiliriz. 2005'de keşfettiğimiz bu sulak alanda kurduğumuz Aras Kuş Araştırma ve Eğitim Merkezi halkalama istasyonunda, Orman ve Şu İşleri Bakanlığı Doğa Koruma Millî Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü'nün izniyle 11 yılda 182 türden 80.000'den fazla kuşa göçlerini takip için Türkiye halkası taktık. 264 kuş türü tespit ederek Doğu Anadolu'nun en zengin kuş cenneti olduğunu belgeledik. Kuşlara taktığımız uydurucuları ve diğer takip cihazlarıyla 3 kıtada düzinelerce ülkeye göçlerini takip ettik. 29 ülkeden ve düzinelerce üniversite-eden yüzlerce gönüllü öğrenciyi eğittik. Verdiğimiz dilekçeler üzerine DKMP Genel Müdürlüğü, Aras Nehri ve Iğdır Ovası Önemli Doğa Alanlarının birleştiği yerde yer alan bu eşsiz sulak alana en uygun statünün 'Tabiatı Koruma Alanı' olduğunu belirtti. Sayın Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu, 2012'de TBMM'de "Bu kuş cennetini korumak boynumuzun borcudur" dedi ama hala bu alan resmi korumaya alınmadı. Alan için önerilen Tuzluca Barajı yapılırsa, bu eşsiz kuş cenneti ve 1800 kişinin yaşadığı 5 çevre köy sular altında yok olacak. Simdiye kadar kaydedilen 264 kuş türü ve alanın çevresinde yaşayan 62 diğer kuş türüyle Doğu Anadolu'nun en zengin kuş cenneti olan Aras Nehri Kuş Cenneti, Tuzluca Barajı ile yok edilmemelidir. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın kendisinin de resmen belirttiği şekilde, Doğu Anadolu'nun ilk Tabiatı Koruma Alanı ilan edilmelidir. Doğu Anadolu'nun En Zengini, 264 kuş türü ile Kars-Iğdır Aras Nehri Kuş Cenneti Şekercioğlu, Aras Nehri Kuş Cenneti'nin öne çıkan değerlerini şöyle sıraladı: "Kars-Iğdır illerinin bulunduğu noktada yer alan Aras Nehri Kuş Cenneti'nde, -Barındırdığı en az 264 kuş türü ile Türkiye'deki kuş türlerinin %56'sının yaşadığı, -Sadece 10 km2 bir alan içinde farklı 9 ayrı habitat yani yaşam alanının bulunduğu, -Ülkemizde Samsun-Adana hattının doğusunda en kuş türünün kaydedildiği, -Sadece 11 yılda Türkiye'deki 818 omurgalı kara hayvanı türünün %46'sının kaydedildiği, -Dünya çapında nesli tehlikede ve tehlikeye yakın en az 34 canlı türünün yaşadığı, -Halkalanan 80.000'den fazla kuşun 3 kıtada düzinelerce ülkeden göç ettiği, -Kuşların konaklama, beslenme ve üremeleri için dünya çapında kritik öneme sahip olduğu, -Karşıladığı 4 Ramsar sulak alan kriteri ile dünyaca önemli bir sulak alan olduğu unutulmamalıdır." Buranın Tabiatı Koruma Alanı ilan edilmesi, Kars, Iğdır ve Doğu Anadolu'da ekoturizm için büyük fayda ve marka değeri sağlayarak, Türkiye'nin ekoturizm ve doğa zenginliğinin uluslararası tanınırlığını da arttıracaktır. Dünyanın düzinelerce ülkesinden gelen yüzlerce gönüllünün desteklediği kuş araştırma, bilimsel turizm ve gönüllü turizm çalışmaları, Aras Nehri Kuş Cenneti'ni Iğdır'ın en önemli ekoturizm bölgesi haline getirdi. Aras Nehri Kuş Cenneti korunarak, kuş gözlem kulesi, konukevi ve ziyaretçi merkezi gibi yatırımlarla Iğdır'ın ekoturizm merkezi ve dünya çapında bir marka noktası haline gelmelidir. Ulusal ve uluslararası basında yüzlerce yazıya, televizyonda düzinelerce habere ve birçok belgeleme konu olan Iğdır Aras Nehri Kuş Cenneti, aynı zamanda Iğdır'ın ve Doğu Anadolu'nun dünya çapında tanıtımı ve turizm kalkınması için de çok önemli bir noktadır." kha